

Жена која није ништа прећутала

Савка Суботић (1834-1918) : *жена која није ништа прећутала* / Гордана Стојаковић. – Нови Сад : Академска књига, 2018. – 268 стр. : илустр. – ISBN 978-86-6263-213-5

Биографија Савке Суботић (1834-1918), рођене Полит, под пером Гордане Стојаковић истиче јединствену ванвременост „мајке нашег народа“ⁱ и најбоље би се могла описати самим речима Савке Суботић: „Није све што је модерно лепо и величанствено, али све што је лепо и величанствено остаје увек модерно.“ Доказ колико је Савка Суботић била „модерна“ током живота, али и у данашњем свету, видимо јасно у књизи Гордане Стојаковић.

Објављена уочи обележавања стогодишњице смрти Савке Суботић, књига говори не само о њеном животу, већ анализира њено и ставове због којих је код нас и у свету остала упамћена. Упркос патријархалним ставовима друштва, указивала је на значај не само женског образовања, већ и домаће радиности, индустрије, политике, и успела да створи легат чија важност и данас има одјека у српском друштву.

С обзиром на то да су се прилике у Србији и Европи у деветнаестом веку разликовале, што по питању филозофије, образовања и друштва, појава (само)учене Савке Суботић која је отелотворење најбољих европских ставова, није могла да остане незапажена у интелектуалним круговима Србије тога доба. Чињеница да није много говорила о свом супругу, др Јовану Суботићу, осим што је одлучила да неке од најлепших успомена на њега уврсти у своје *Успомене*ⁱⁱ, указује на то да је она веровала у очување приватностиⁱⁱⁱ и стога врло мало детаља из породичног живота поделила са јавношћу.

Књига Гордане Стојаковић, поред петнаест поглавља која се баве историјском позадином која је била подстрек Савки Суботић да се заузме за народ и образовање, анализом њених ставова по питању друштва и индустрије, породице и сличних вредности које је сама заступала, нуди нам и прилог у коме имамо прилику да

завиримо у њену кореспонденцију са великанима тога доба, попут др Бернхарда Минца и краљице Милене Петровић. Сама никад ниједно писмо није написала, већ их је диктирала и потписала, али нас то не спречава да нас задиви и њено свеобухватно и надалеко чувено беседништво. Први говор одржала је у Загребу 1866. године у корист Фонда за помоћ породицама преминулих учитеља народних школа Срба и Хрвата.^{iv} Након тога, заинтересованост људи да чују Савку Суботић како беседи је расла, те су се говори низали, а тако у њима настали њени афоризми. Ипак, постојала је и струја која је сматрала да су њени говори написани пером др Јована Суботића. Ово би се могло лако оповргнути, јер иако је једном приликом, како сама наводи у својим *Успоменама*, 1904. године, током свог боравка у санаторијуму Семеринг-Брајтемштајн код Беча, на опроштајној вечери била затечена и потпуно неспремна за говор, наводећи: „Треба се захвалити, а да то учиним просто, само са неколико речи, никако ми се није свидело, Али, где да нађем у брзини подесан одговор тако сјајним здравицама? Беше то заиста мука“^v, одговорила је здравицама захвалности које су карактеристичне за њу – речите и срдачне.

Ауторка ове књиге нам такође указује на још значајних улога које је Савка Суботић имала у српској култури, осим залагања за отварање виших девојачких школа и богатих беседа. На првом месту је њено ангажовање за промовисање домаће радиности, тачније речено, ћилимарства. Осим што је овај занат учинила модерним и траженим на српском тлу, пробудила је интересовање стране елите, такође. Својим учинком у овом пољу првенствено се залагала за оснивање задруги и друштава које би омогућиле сеоским женама да се баве овим занатом, а да добијају накнаду за то.

Савка Суботић је допринела не само материјалном и интелектуалном оплемењивању сеоских жена, већ је својим залагањима пробудила праве вредности у народу који је био ограничен патријархалним стегама. Њена залагања за отварање виших девојачких школа временом су освешћивала народ, те су колективно усађене разлике почеле да нестају, омогућавајући једнаке прилике свима.

ⁱ Г. Стојаковић, *Савка Суботић (1834-1918): жена која није ништа прећутала*, (Нови Сад: Академска Књига, 2018), 176.

ⁱⁱ С. Суботић, *Успомене / Савка Суботић: приредила Ана Столић*. – Београд: Српска књижевна задруга, 2001, 145.

ⁱⁱⁱ Г. Стојаковић, *Савка Суботић (1834-1918) : жена која није ништа прећутала*, (Нови Сад: Академска Књига, 2018), 134.

^{iv} Исто, 126.

^v С. Суботић, *Успомене / Савка Суботић: приредила Ана Столић*. – Београд: Српска књижевна задруга, 2001, 74.

Marija Bosančić

Faculty Of Philology

University of Belgrade

The Woman Who Spoke Her Mind